

Lukácsi László

IN MEMORIAM FODOR ISTVÁN FERENC

(1949 – 2020)

Micsoda szörnyű játéka a természetnek, hogy minduntalan legjobbjaink közül dönt ki harcosokat. Most már nem lesz módunk többé Fodor Pistával elcsevegnünk a világ gondjairól és szűkebb hazájának, a Jászságnak az eseményeiről. Idő előtti és váratlan halála március 21-én mindannyiunkat megdöbbenített. Sok-sok emlék kavargat bennem, ha rá gondolok. „Ide sereglik, aki tovatűnt.”

1971-ben ismertem meg őt. Abban az évben lettem a jászsálszentgyörgyi Községi Könyvtár vezetője, ő pedig akkor éppen a jászjákóhalmi Művelődési Ház igazgatója volt. Nem sokkal később a jászberényi Városi-Járási Könyvtárban dolgozott, és ettől kezdve sűrűn találkoztam vele. Már ekkor feltűnt nekem az ő széles körű tájékozottsága, az, ahogyan az emeleti olvasóteremben informálja és segíti a hozzá forduló olvasókat. Ismeretségünk akkor mélyült el igazán, amikor

kiderült, hogy Pista ismerte édesapámat, aki jákóhalmai származású volt, és így engem rögtön a bizalmába fogadott. Barátságunkat tovább erősítette a honismeret, a helytörténeti kutatás iránti közös érdeklődésünk. Az ő hatására kezdtem el aktívan foglalkozni helytörténeti kutatással és rendeztem a könyvtárban e témában kiállítást. Ekkor már híres volt a jákóhalmi helytörténeti gyűjtemény és a honismereti szakkör. Számomra Pista helytörténeti, honismereti munkássága mintául szolgált és szolgál ma is a helybeli Helytörténeti és Hagyományőrző Egyesületünkben.

Az 1970-es évek közepén mindketten elvégeztük a Debreceni Tanítóképző Intézet népművelő-könyvtár szakát. Ezt követően ő a nyíregyházi főiskolán magasabb fokú könyvtárosi, majd Budapesten az ELTE-n szociológusi diplomát szerzett. Jómagam szintén Nyíregyházán magyar-könyvtár szakon szereztem diplomát, és községünkben az általános iskolában tanítottam. Ez idő tájt sokáig megszakadt a kapcsolatunk azért is, mert ő Jászjákóhalma polgármestere lett. Ő volt a Jászság községeit tekintve az egyetlen rendszerváltó polgármester. Az iránta megnyilvánuló bizalmat jelenti, hogy három cikluson át lehetett Jászjákóhalma polgármestere. Irányítása alatt szépen fejlődött és gyarapodott a község.

Munkásságát és a jákóhalmi eseményeket a megyei sajtóban figyelemmel kísértem. Nekem Jákóhalma mindig is egyet jelentett Fodor Pistával. A honismereti és hagyományőrző tevékenysége ekkor már meggyeszerzte ismertté tette őt. Helytörténeti kutatásai könyvekben, tanulmányokban, számtalan cikkben láttak napvilágot. A „*Fodor Pista kiskönyvtára*” sorozat füzeteit – amelyet saját

költségén jelentetett meg – mindig megkaptam tőle. Szerkesztette és írta a *Jákóhalmi Polgár* című lapot. Alapító tagja, rendszeres szerzője volt a *Jászsági Évkönyvnek*, a *Redemptio* című honismereti lapnak állandó munkatársa, amelyekben biztatására én is elkezdtem írogatni. Mellesleg számtalan társadalmi és civil szervezetben dolgozott. Megalapította a Jászsági Honismereti Egyletet, melynek én is tagja lehettem. Negyedévenként mindig más jászsági településen találkoztunk mi, akik saját községünk, városunk honismereti munkásai vagyunk. Megismerhettük egymás tevékenységét közelebbről, és az adott település életét is. Közülünk többen Pista miatt mentünk el, mert őt hallgatni, amint anekdotázó humorát megcsillogtatja, az külön élmény volt számunkra. Ilyenkor rendszerint kaptunk tőle valamilyen kiadványt, amit éppen frissen megjelentetett. Nagyszerűen tudott írni, nemcsak szakszerűen, hanem rendkívül olvasmányosan is.

Az idei Évkönyv lapjain már csupán emlékezhetünk rá. 1994 és 2019 között 33 írása jelent meg a Jászsági Évkönyvben. Minden év nyarán azon elmélkedett, hogy miről is írjon az év végén megjelenő kiadványban. Ismeretterjesztő, érdekfeszítő, olykor tanulságos vagy éppen humoros írásaival mindig időben elkészült, és az évkönyvet a megjelenés után lelkesen terjesztette is. Különösen értékesnek tartom a Jászság (egészen kis) lexikonjait, amelyekben név szerint összegyűjtötte a honismeretben, a kertbarát és pávakör mozgalomban dolgozó jeles személyeket. Ugyancsak maradandóan értékes dolog együtt látni az I. és a II. világháborús, az '56-os emlékműveket, az 1848/49-es szabadságharc, a kommunizmus áldozatainak emléktábláit az évkönyv lapjain. Jó lenne az ő életművét is egyszer összegyűjtve látni és láttatni valamilyen formában. Nagy feladat lenne!

Amit viszont nem lehet összegyűjteni, azok az előadásai. Fodor Pista nemcsak kiválóan írt, hanem nagyszerű előadó is volt. Papír nélkül (de mindig felkészülten), szabadon, érdekfeszítően beszélt. Szemléltető eszközt nem használt. Köztudottan visolygott a 20. század technikai vívmányaitól, mondván, hogy azok épp előadáskor romlanak el. Elutasította a mobiltelefont, a digitális fényképezést. Velem rendszerint képeslapokon keresztül tartotta a kapcsolatot. Ritkábban késő este telefonon hívott fel arra hivatkozva, hogy mi régi népművelők úgymis „éjjeli baglyok” vagyunk, tehát ilyenkor is beszélgethetünk.

Legutóbbi előadásai bennem élnek tovább. Nem sokkal halála előtt, február 28-án, nálunk (Alsószentgyörgyön) tartott egy hangulatos előadást *Jászsági anekdoták* címmel. Másfél órán keresztül bővérű humorral ízesen és sziporkázóan beszélt. Erről az előadásról a helyi sajtóban írtam egy cikket, és a megjelent újságot szándékomban állt elküldeni címére. Már nem olvashatta el, ekkor kaptam az értesítést, hogy Fodor István nincs többé. Utolsó találkozásunk március 6-án volt a Jász Múzeumban, ahol a *Nemzedékek kulturális jellemzői* című konferencián a tanyasi emberek életmódjáról tartott előadást. A szimpózium utáni közös ebédnél még együtt voltunk és beszélt a terveiről...

Egy ember életét és munkásságát – a szűkre szabott terjedelmi korlátok miatt – nem lehet a maga teljes valójában összefoglalni és méltatni. Ez az emlékezés csupán néhány pillanat felidézésére nyújt potenciált „FIF” tartalmas, nagy ívű pályafutásról. Amit mi itt, a könyv lapjain – számos közeli és távoli ismerőse nevében – megtehetünk: azok a hála szavai. Köszönjük a sorsnak, hogy Fodor István Ferenc munkatársai, kollégái, barátai lehettünk.

Fodor István Ferenc Jászsági Évkönyvben megjelent írásai (Összeállította: Gulyás Erzsébet)

1. Benda Kálmán - a félig jász történész: (1913-1994) – 1994. - 7-17. p.: ill., fotó
2. Jászkóhalmi zárandokutak a Szentkúthoz – 1996. - 209-216. p.: ill., fotó

- 3.70 éve épült a varjasi iskola - 1997. - 249-253. p.: ill.
4. 35 éves a „Horváth Péter” Honismereti szakkör - 1998. - 147-152. p.: ill., fotók
5. Jászjákóhalma belső és külső térkapcsolatai - 1999. - 92-108. p.: ill.
6. Hol a Jászság közepe? - 2002. - 156-158. p.: ill.
7. Hogyan értékeli az elmúlt 10 évet és mit vár ön 2003-tól? - 2002. - 159-165. p.
Fodor István Ferenc, polgármester válaszai. - 161-162. p.
8. A Szent József tér kalandos negyedszázada - 2003. - 221-227. p.
9. A nagy bejelentés 15. évfordulóján: Jákóhalmi találkozás Pozsgay Imrével - 2004. 171-174. p.
10. „A vasfejű kunok közé tartozónak számítom magam” - (Körmendi Lajos 1946-2005) - 2005. 267-268. p.
11. Falusi gimnáziumok alapítása a hatvanas években - 2005. 218-222. p.: ill.
Jászsószentgyörgy, Jászarókszállás, Jászjákóhalma, Jászladány
12. Arcképvázlat a közelmúltból: Kerékgyártó Mihályné Varga Amália - 2006. 188-194. p.: ill.
13. 250 éve született Kóhalmi Horváth Péter: Emlékezés a Jászkunság első történetírójára 2006. 195-196. p.
14. Jászjákóhalmi civil szerveződések - 2007. 295-303. p.
15. In memoriam Tóth János (1934-2007) - 2007. 340-341. p.
16. Prielle Kornélia rokona vagyok...: Egy jászjákóhalmi vándorszínész család a XX. század elején - 2008. 209-215. p.: ill.
17. Halász Mátyás 1931-2008 - 2008. 251-252. p.
18. Béreltük Pákát - 2009. 255-269. p.
19. Hegyfoki Kabos nyomában - 2009. 33-36. p.: ill.
20. Jászsági honismereti (egészen kis) lexikon (1960-2010) - 2010. 117-124. p.
21. Jászsági pávaköri (egészen) kis lexikon - 2011. 205-207. p.
22. Kertbarátok (egészen) kislexikona - 2012. 245-247. p.
23. Három a szőlő - 2012. 294-301. p.
24. Négy szállás volt-e Négy szállás? - 2013. 89-95. p.
25. I. világháborús emlékművek a Jászságban - 2014. 201-213. p.
Fotók: Bugyi Gábor, Farkas Kristóf Vince, Nagy Dezsőné, Sas József
26. Beleszippantottunk a „rothadó kapitalizmusba” - 2014. 241-253. p.: ill.
27. Második világháborús emlékművek a Jászságban / Farkas Kristóf Vince - 2015. 33-40. p.: ill., fotók
28. Bathó Edit: A szőlő termesztése a Jászságban. - 2015. 264. p.
Könyvismertetés
29. 56-os emlékművek és emléktáblák / fotó: Bugyi Gábor és Farkas Kristóf Vince. - 2016. 139-151. p.: ill.
30. Egy tanyasi asszony élete / Fodor Istvánné – 2017. 211-223. p.: ill., fotó Fodor István Ferenc kiegészítésével
31. Hadifogoly történetek a Jászságból: (Lejegyzők és visszaemlékezők: B. Béla, Kuli Mátyásné, Lukácsi László, Pesti János, Szüle Katalin).- 2018. 244-253. p.
- Apám levele a fogságból / (Fodor István Ferenc). - p. 246-248.
32. A kommunizmus áldozatainak emléktáblái / fotó Bugyi Gábor. - 2018. 190-195.p.: ill., fotó
33. Képek 1848/49 jászsági emlékeiből – 2019. / fotó Bugyi Gábor, Nagy Dezsőné). - 2019. 219-232. p. ill., fotó